Blogi

Heinäkuun talouskatsaus: Talouskasvu vahvistunut ja laajentunut vientiin

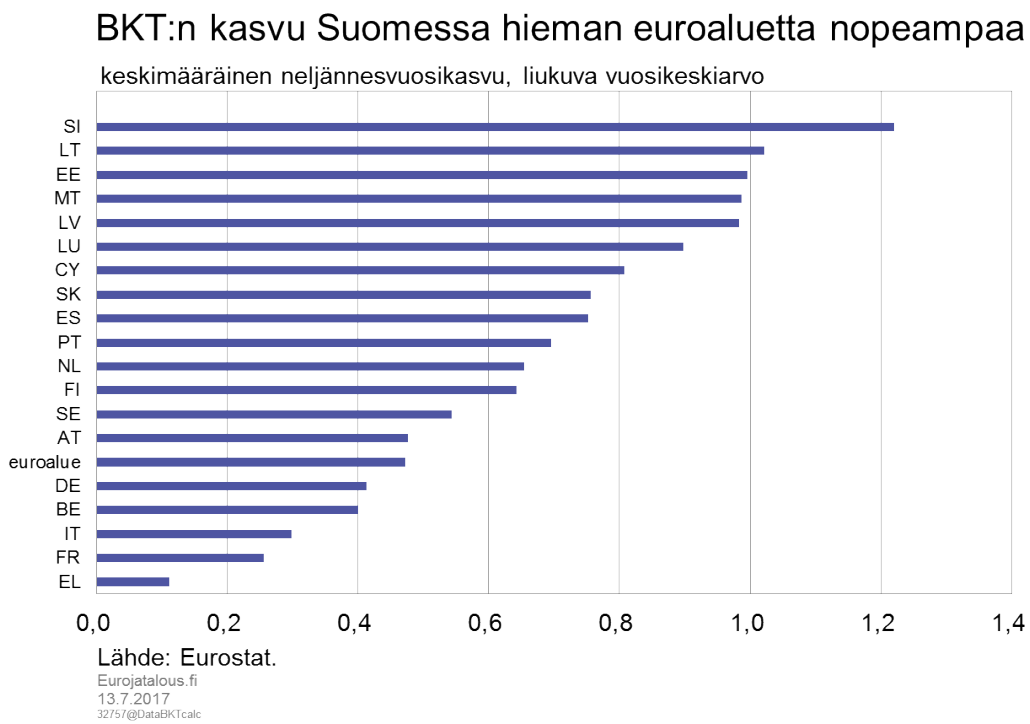
Suomen talous | 13.07.2017

Noususuhdanne on käynnistynyt Suomessa selvästi monia muita eurooppalaisia maita myöhemmin. Talouskasvu vauhdittui vuoden alkupuolella ja se perustuu nyt myös vientiin. Rakentamisen suhdanne vahvistuu yhä eikä ole vielä saavuttanut lakipistettään. Kulutus on kasvanut ripeästi – kotitalouksien kulutusmenot ovat tuloja suuremmat ja velkaantuminen jatkuu.

Vienti vihdoin vauhdittamassa talouskasvua

Bruttokansantuote kasvoi ripeästi alkuvuonna 2017. Uusimman neljännesvuositilinpidon[1] mukaan bruttokansantuotteen volyymi kasvoi vuoden 2017 ensimmäisellä neljänneksellä 1,2 % edellisestä neljänneksestä ja 2,7 % edellisen vuoden vastaavasta ajankohdasta. Aiemmin vain kulutukseen ja investointeihin nojannut kasvu laajeni nyt myös vientiin (kuvio 1). Kasvun rakenne oli suotuisa, sillä se perustui yksityiseen kysyntään ja tuotannon lisääntymiseen kaikilla päätoimialoilla. Toimialoilta laskettu kansantalouden arvonlisäys oli 3,6 % suurempi kuin vuotta aiemmin.

Kuvio 1.

Suomen vienti kasvoi voimakkaasti. Viennin volyymi kasvoi vuoden 2017 ensimmäisellä neljänneksellä 5 % edellisestä neljänneksestä. Nettovienti tuki talouskasvua, koska tuonti supistui samaan aikaan prosentin verran.

Vuoden 2017 alun kasvu perustui yksityiseen kysyntään. Ensimmäisellä neljänneksellä sekä yksityiset investoinnit että yksityinen kulutus lisääntyivät ripeästi.[2] Kotitalouksien kulutus perustui yhä velkaantumiseen, sillä kulutus kasvoi käytettävissä olevia tuloja nopeammin. Kotitalouksien säästämisaste olikin runsaat 2 % negatiivinen.

Tuotanto kasvoi laaja-alaisesti kaikilla päätoimialoilla. Arvonlisäys nousi niin teollisuudessa, rakentamisessa kuin palveluissa. Teollisuuden arvonlisäyksen volyymi suureni 5,3 % edellisestä neljänneksestä. Kasvu oli merkittävää kaikilla teollisuuden päätoimialoilla.

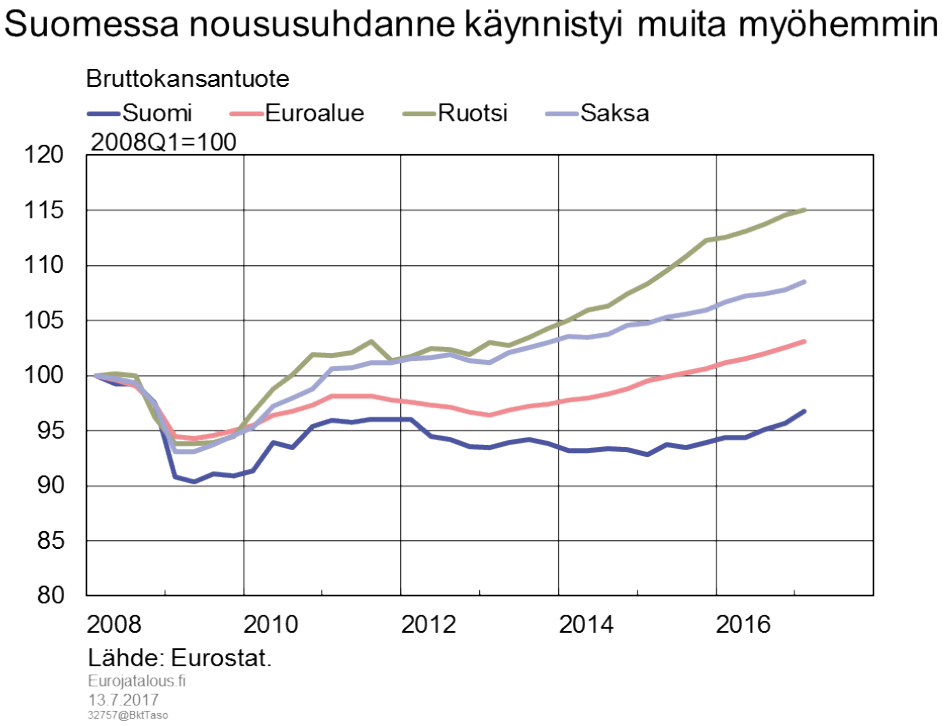
Vuoden 2016 viimeisen neljänneksen bruttokansantuotteen kasvua tarkistettiin 0,5 prosenttiyksikköä aiemmin arvioitua suuremmaksi.[3] Tarkistusten perusteella myös koko vuoden 2016 kasvu nousi 0,1 prosenttiyksikköä aiemmin arvioitua suuremmaksi 1,5 prosenttiin.

Noususuhdanne käynnistyi myöhään Suomessa

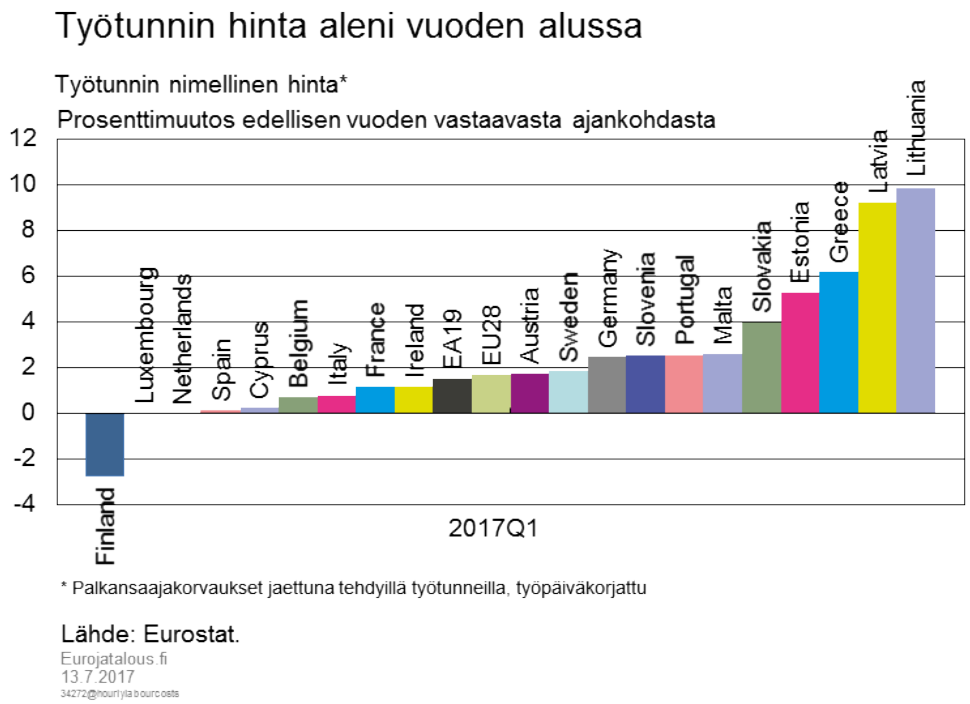
Suomen talouskasvu on vahvistunut viimeisen vuoden aikana. Kuluneen vuoden aikana BKT:n

neljännesvuosikasvu on ollut hieman euroaluetta nopeampaa (kuvio 2). Myös koko talouden luottamus on lujittunut ja on lähellä euroalueen keskiarvoa (kuvio 3). Suomessa kuluttajien, teollisuuden, rakentamisen ja palvelualojen luottamus on tällä hetkellä keskimääräistä parempi.

Kuvio 2.

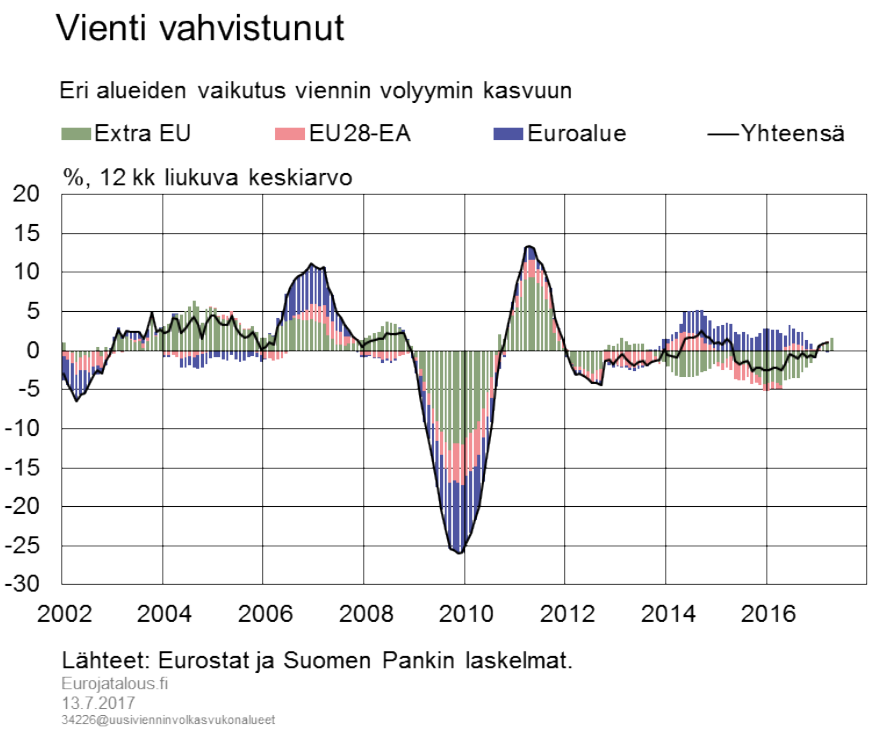

Kuvio 3.

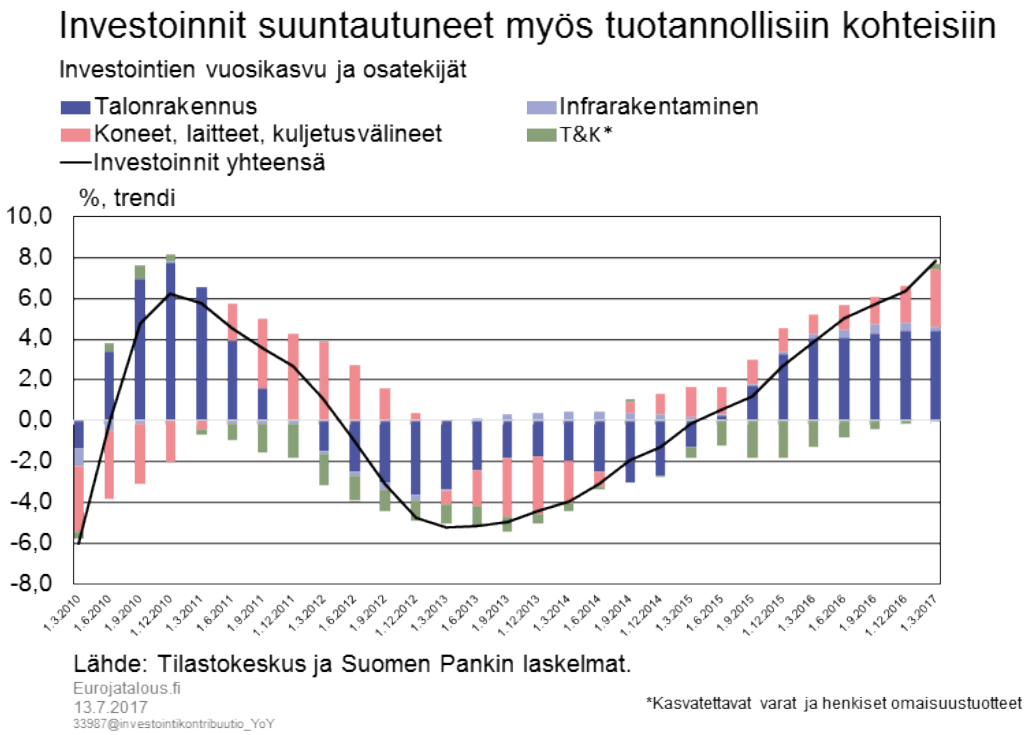
Kasvu on käynnistynyt Suomessa monia muita eurooppalaisia maita selvästi myöhemmin (kuvio 4). Esimerkiksi euroalueella ja Ruotsissa talous on kääntynyt kasvuun huomattavasti Suomea aiemmin.

Kuvio 4.

Kiinniottamista avittaa kilpailukykysopimuksen ansiosta alenevat työvoimakustannukset. Vuoden ensimmäisellä neljänneksellä keskimääräinen työtunnin hinta aleni vuoden takaisesta ainoastaan Suomessa, kun samaan aikaan työtunnin hinta kohosi euroalueella ja EU:ssa (kuvio 5).

Kuvio 5.

Ennustemallit viittaavat BKT:n kasvun jatkuneen kesän alla

Suomen Pankin lyhyen aikavälin ennustemallit viittaavat kasvun jatkuvan vahvana myös vuoden toisella neljänneksellä. Eri mallien keskiennusteet toisen neljänneksen BKT:n kasvusta asettuvat 0,6 %–1,1% väliin (muutos edellisestä neljänneksestä). (Taulukko 1)

Suomen Pankin kesäkuun ennusteen kuva talouskasvun rakenteesta ja suhdannenousun lujittumisesta pitää yhä paikkansa. Uusien tilastotietojen ja lyhyen aikavälin mallitulemien valossa kasvu voi kuluvana vuonna olla myös ennustettua nopeampaa.

Taulukko.

Suomen Pankin lyhyen aikavälin mallit ennakoivat kasvua		
BKT, neljännesvuosimuutos[1]	*2017Q1*	*2017Q2*
BVAR	*0,7 %*	*0,6 %*

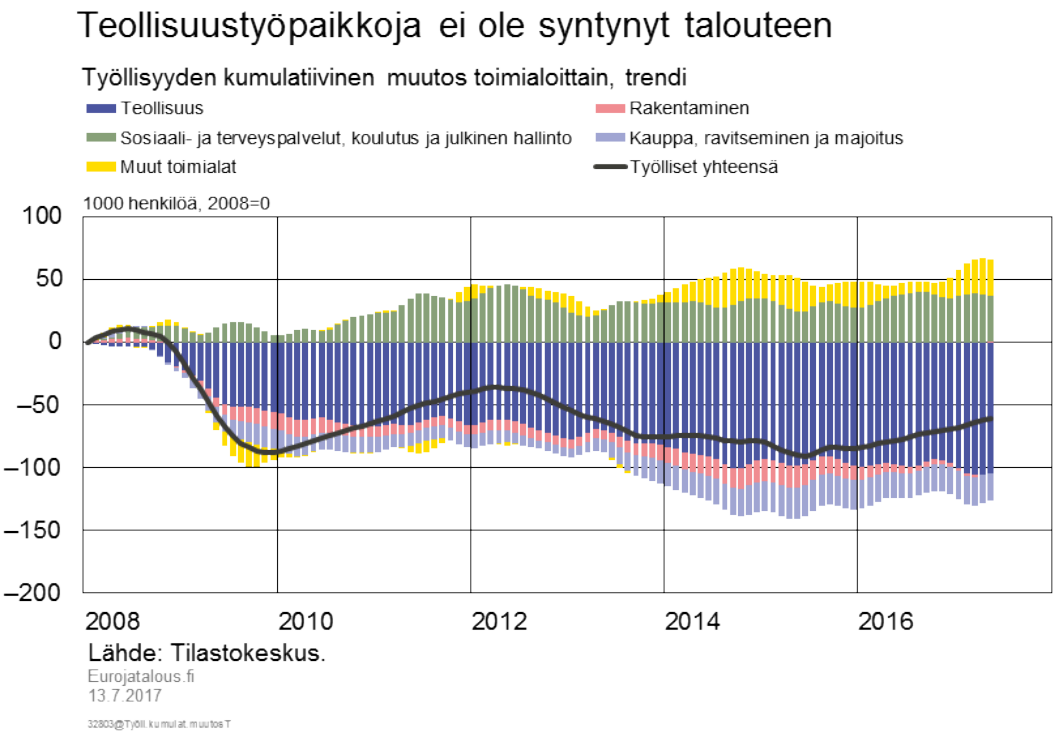
Suomen Pankin lyhyen aikavälin mallit ennakoivat kasvua		
Siltamalli		*0,8 %*
Faktorimalli		*1,1 %*
Tilastokeskuksen julkaisu 1.6	*1,2 %*	
[1] Volyymin muutos edellisestä neljänneksestä.		
Lähde: Suomen Pankki.		

Teollisuus saanut vientitilauksia, ulkomaankauppa lievästi alijäämäinen

Teollisuustuotanto jatkoi alkuvuonna elpymistään. Tammi-toukokuussa tehdasteollisuuden volyymi-indeksi kasvoi vajaan kolmen prosentin tahtia viime vuoteen verrattuna. Kansantalouden tilinpidon mukaan aktiviteetti on ollut huomattavasti voimakkaampaa, sillä tehdasteollisuuden arvonlisäys oli ensimmäisellä neljänneksellä 10 % vuodentakaista suurempi. Kasvua kertyi laaja-alaisesti metsä-, kemia- ja metalliteollisuudessa.

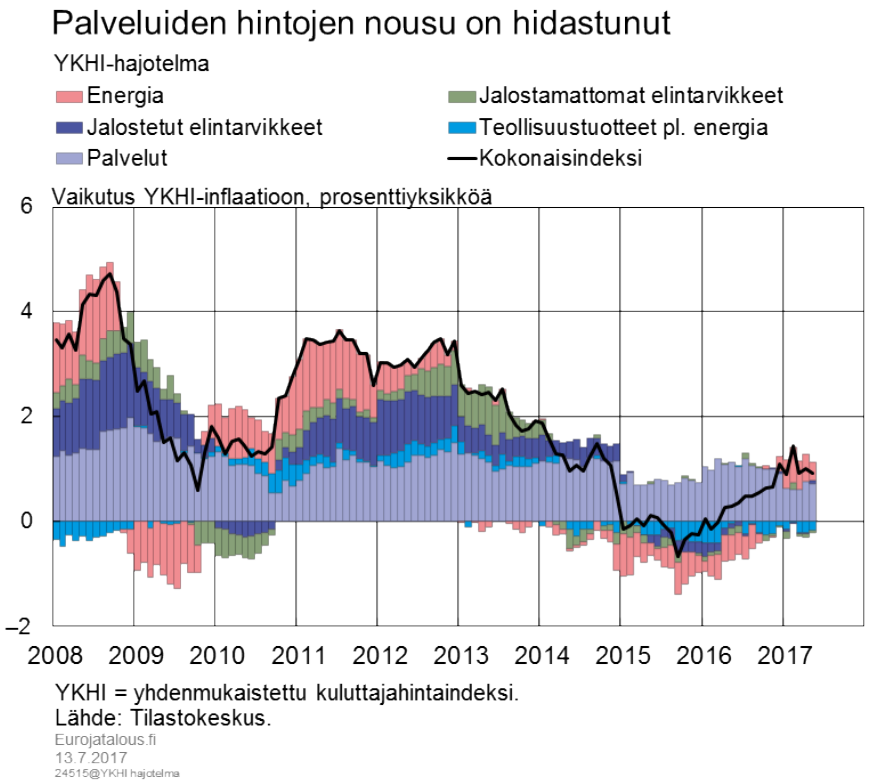
Myös teollisuuden saamien uusien tilausten arvo on kasvanut ripeästi vuoden alkupuolella, mikä viittaa teollisuustuotannon kohenevan myös jatkossa. Uusien tilausten arvo tammi-toukokuussa oli yli 20 prosenttia vuoden takaista suurempi. Erityisesti tilaukset lisääntyivät metalliteollisuudessa (+32 %). (Kuvio 6).

Kuvio 6.

Teollisuustuotannon kehitystä mukaillen myös tavaraviennin määrä kasvoi selvästi vuoden alussa. Kansantalouden neljännesvuositilinpidon mukaan tavaravienti kasvoi lähes 13 % vuoden takaisesta. Viimeisen parin vuoden aikana koko vientiä on jarruttanut EU:n ulkopuolelle suuntauvan viennin heikkous (kuvio 7). Nyt muun muassa Venäjän viennin pudotus on takanapäin ja vienti Kiinaan ja Yhdysvaltoihin on lisääntynyt.

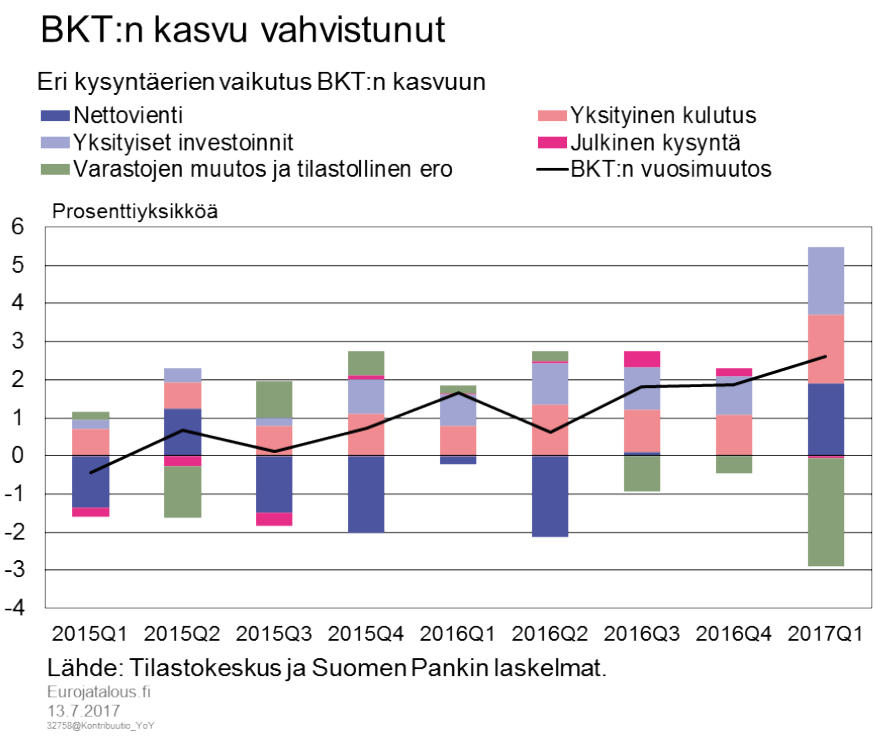
Kuvio 7.

Viennin vahvistumisesta huolimatta ulkomaankaupan tase[4] on alkuvuonna ollut lievästi alijäämäinen. Kauppataseen selvempää paranemista on hillinnyt vahva kotimainen kysyntä ja vaihtosuhteen heikkeneminen.

Eri tilastolähteet antavat erilaisen kuvan siitä, onko ulkomaankaupan alijäämä syntynyt tavara- vai palvelukaupasta. Tullihallituksen tilastojen perusteella kauppataseen pitkä alijäämäinen trendi ei ole katkennut. Tullihallituksen kauppataseen kumulatiivinen alijäämä tammi-huhtikuussa ylsi lähes 1½ miljardiin euroon. On huomattava, että Tilastokeskuksen neljännesvuositilinpito ja maksutasetilasto antavat kuitenkin myönteisemmän kuvan kauppataseen kehityksestä, sillä vuoden ensimmäisen neljänneksellä ylijäämää kertyi noin ½ miljardia euroa (kuvio 8). Sen sijaan palvelukaupan tase jäi alkuvuonna alijäämäiseksi. Eri tilastolähteiden eroja selittävätkin esimerkiksi luokittelukäytännöt tavara- ja palvelukaupan välillä.

Kuvio 8.

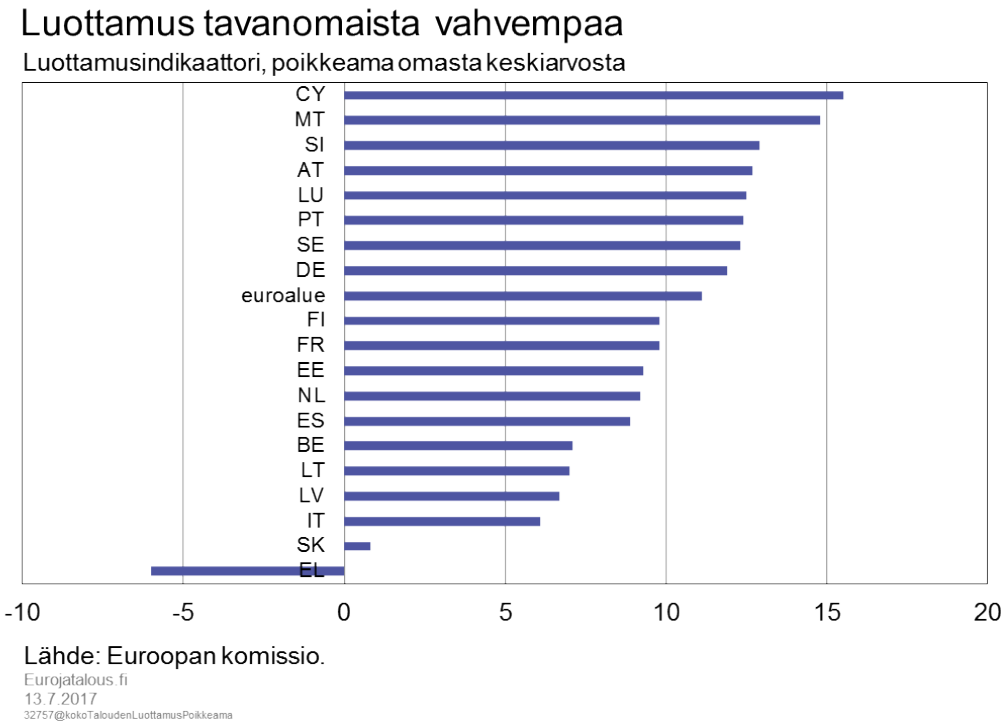
Investoinnit lisääntyvät ja rakentamisen suhdanne jatkuu vahvana

Yksityisten investointien kasvuvauhti kiihtyi edelleen vuoden ensimmäisellä neljänneksellä. Yksityiset investoinnit lisääntyivät yli 11 % vuodentakaisesta. Vastaava yli 11 % kasvupyrähdys koettiin edellisen kerran vuoden 2007 aikana. Investointien kasvu on lähtenyt liikkeelle selvästi matalammalta tasolta, joten investointien määrä on edelleen selvästi vuotta 2007 matalampi.

Yrityslainakanta on kasvanut edellisvuoden toukokuuhun nähden lähes 2 mrd. euroa. Yrityslainakannan vuosikasvu nopeutui yli 4 prosenttiin toukokuussa, kun vuosi sitten kanta kasvoi reilua kahden prosentin vauhtia.

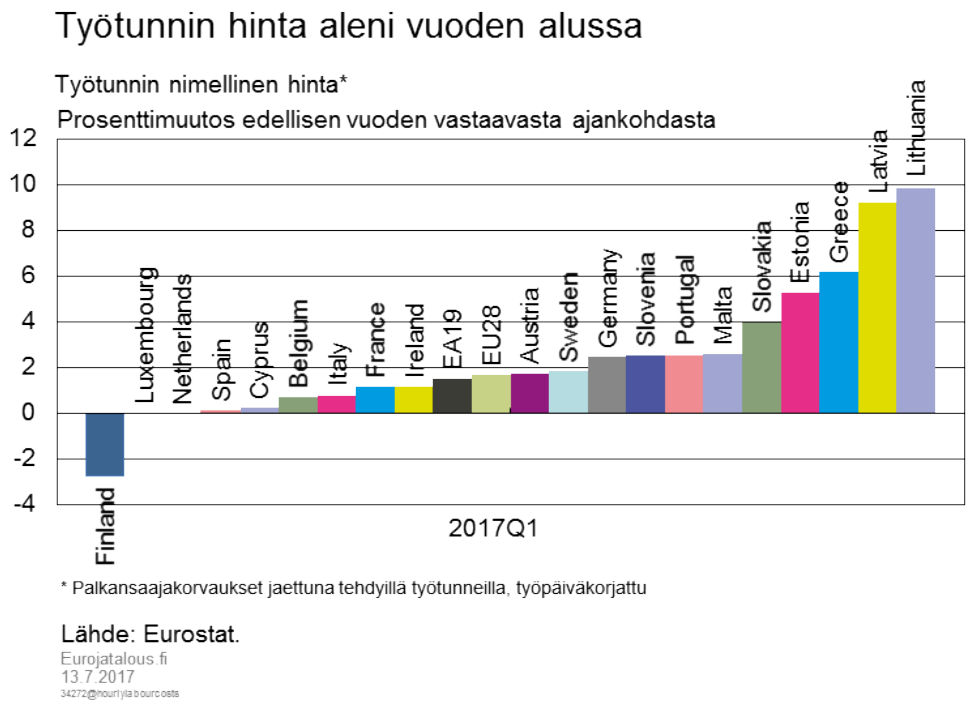
Investoinnit eivät nojaa ainoastaan ripeästi lisääntyvään talonrakentamiseen. Kuviossa 9 esitetään investointien trendikasvun jakautuminen eri luokkiin. Talonrakentamisen lisäksi kasvua tukee myös koneisiin ja laitteisiin tehdyt investoinnit (kuvio 9).

Kuvio 9.

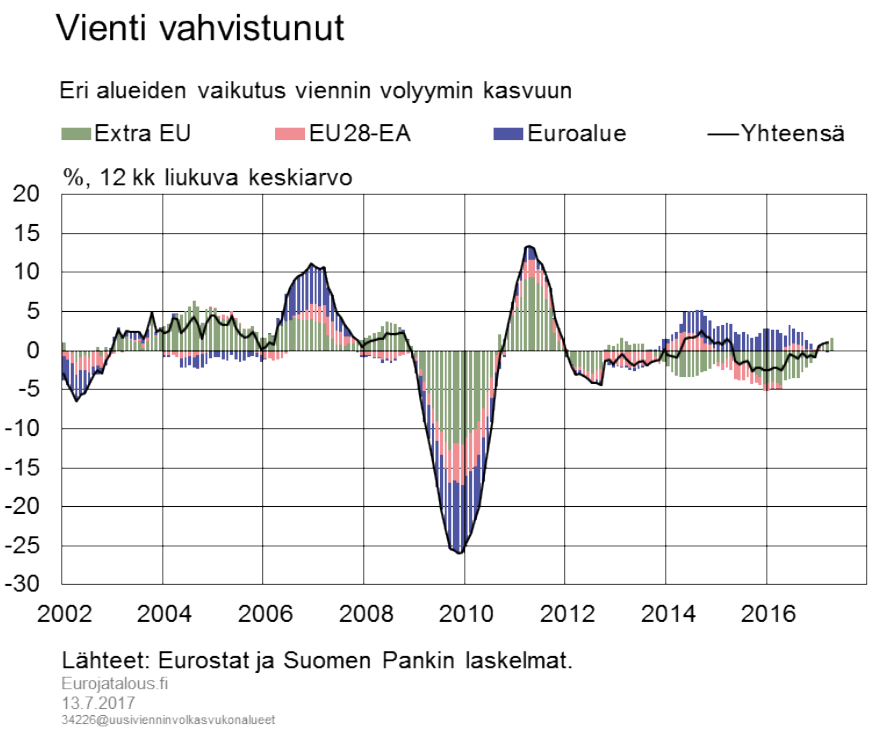
Rakentamisen kasvu on jatkunut laaja-alaisena vuoden alkupuolella. Kasvu on ollut vahvaa asuinrakentamisen lisäksi myös teollisuusrakentamisessa ja muussa rakentamisessa (kuvio 10).

Kuvio 10.

Rakentamisen noususuhdanne ei vielä näytä saavuttaneen lakipistettään. Uudisrakentamisen volyymin kasvu on jatkunut ripeänä[5] ja kyselytutkimusten perusteella ainakaan kysynnän puute ei rajoita tuotannon kasvua (kuvio 11).

Kuvio 11.

Kulutusluottojen määrä kasvussa

Kotitalouksien käytettävissä olevat tulot kasvoivat vuoden ensimmäisellä neljänneksellä, mutta kulutushalukkuus oli korkealla ja kulutusmenot ylittivät tulot. Kotitaloussektorin säästämisaste jäi näin ollen selvästi negatiiviseksi.

Kotitalouksien kulutusluottojen määrä kasvaa tällä hetkellä nopeaa tahtia. Toukokuussa 2017 kulutusluottokanta kasvoi 5,2 %. Erityisesti vakuudettomien kulutusluottojen[6] kasvuvauhti on kiihtynyt viimeisen vuoden aikana.

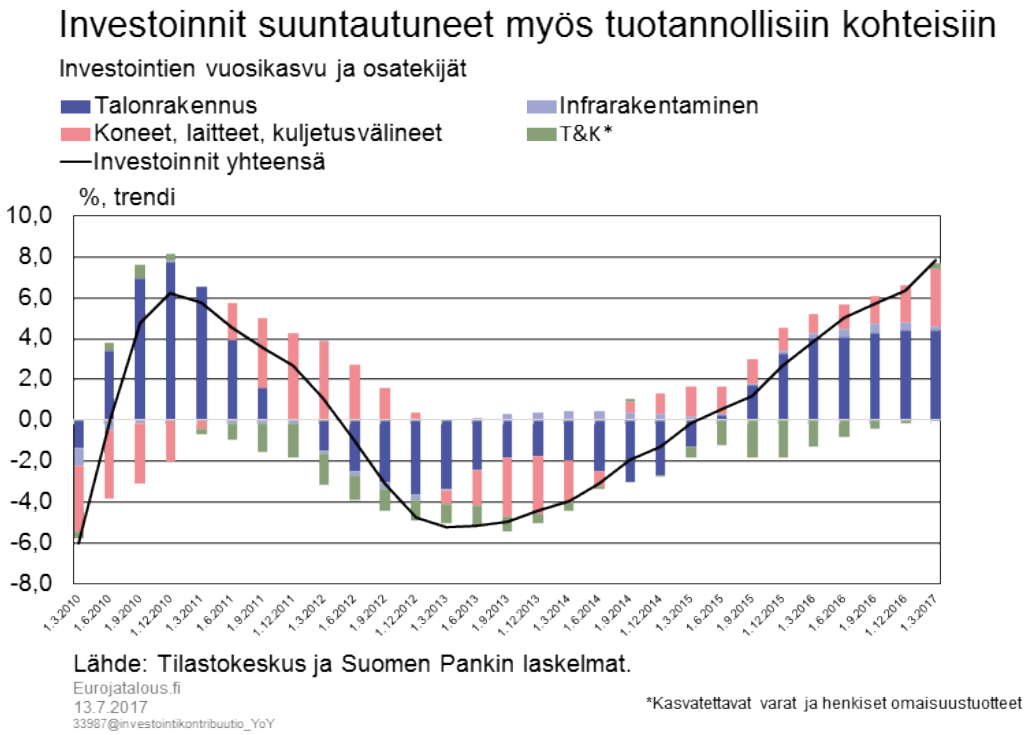
Uusia asuntolainoja nostettiin alkuvuonna hieman enemmän kuin vuosi sitten. Viimeksi asuntolainoja nostettiin enemmän tammi-toukokuun aikana vuonna 2012. Asuntolainakanta kasvoi runsaan 2 prosentin vauhdilla toukokuussa 2017. Kannan kasvun hidastumiseen on vaikuttanut yhtenä tekijänä asuntolainojen lyhennyksien lisääntyminen. Asuntoyhteisöt nostivat uusia lainoja selvästi enemmän kuin viime vuonna vastaavaan aikaan.[7]

Asuntolainojen korot jatkavat laskuaan. Toukokuussa 2017 nostettujen asuntolainojen keskikorko oli 1,08 %.

Työmarkkinat elpyvät ja inflaatio on maltillista

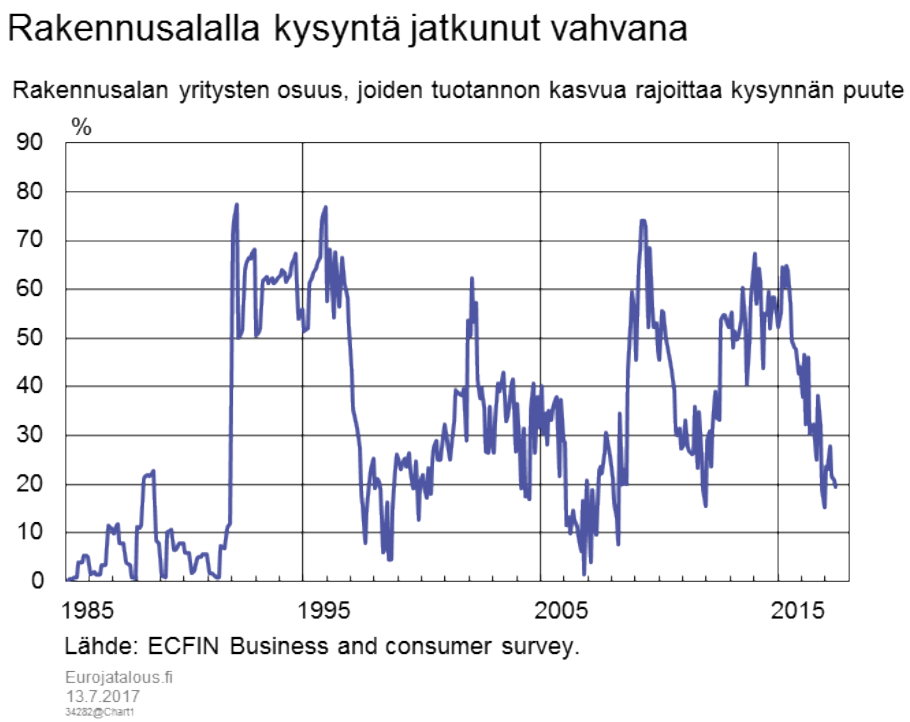
Työmarkkinoiden koheneminen on jatkunut talouskasvun vahvistuessa. Työllisyys[8] on tammi-toukokuussa kasvanut 0,7 % edellisen vuoden vastaavasta ajankohdasta (kuvio 12). Työttömyysaste on hieman noussut viime kuukausina, sillä työnhakijoita on palannut työmarkkinoiden ulkopuolelta takaisin työmarkkinoiden käytettäväksi. Myös yli vuoden työttömänä olleiden pitkäaikaistyöttömien määrä on laskenut. Vähenemisestä huolimatta pitkäaikaistyöttömiä oli toukokuussa yhä yli 106 000 henkeä.

Kuvio 12.

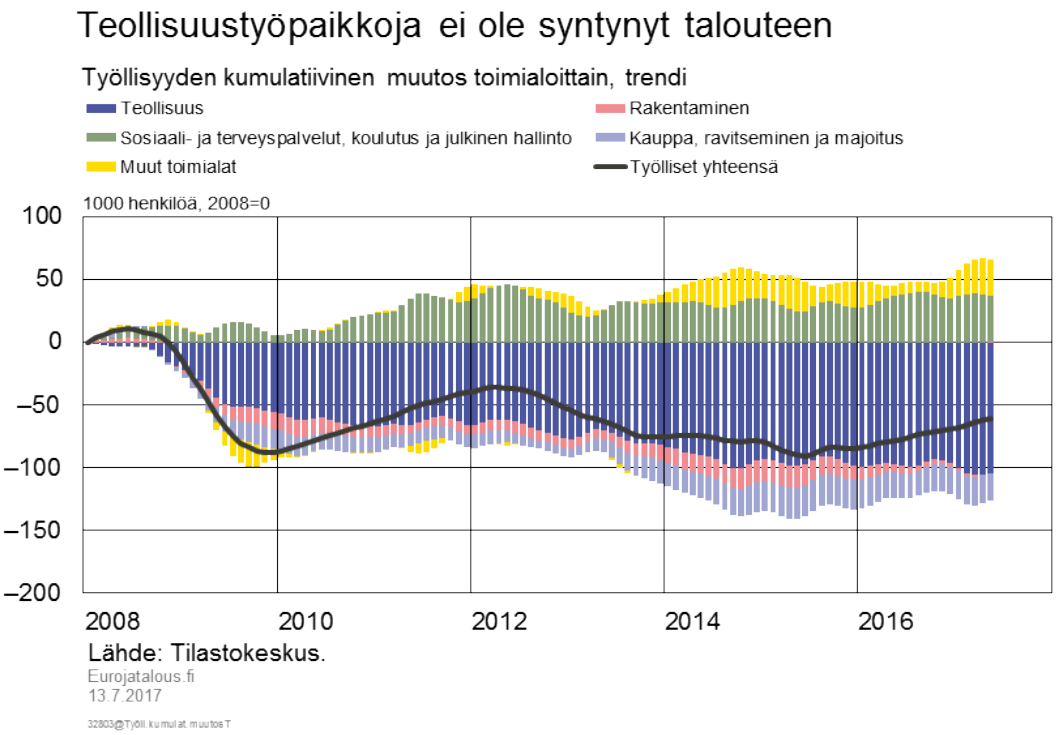
Teollisuuden ja viennin elpymisestä huolimatta uusia[9] teollisuustyöpaikkoja ei ole syntynyt talouteen. Vuoden 2008 jälkeen Suomesta on kadonnut noin 100 000 teollista työpaikkaa. Uusia työpaikkoja on viime aikoina syntynyt rakennusalalle sekä muille toimialoille[10] (kuvio 13).

Kuvio 13.

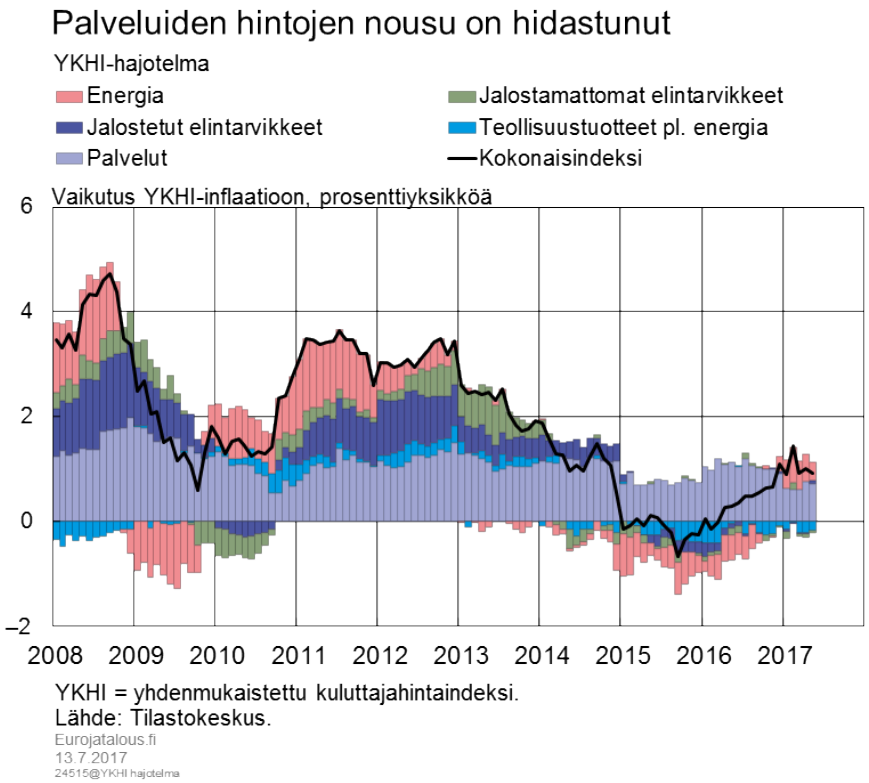
Talouden elpyminen näkyy myös konkurssiin haettujen yritysten määrän vähenemisenä. Konkurssihakemuksia on jätetty alkuvuonna[11] selvästi viime vuotta vähemmän (kuvio 14).

Kuvio 14.

Inflaatio on edelleen maltillista. Toukokuussa kuluttajahinnat[12] kohosivat 0,9 % vuodentakaisesta. Alkuvuonna energian hintojen nousu on kiihdyttänyt inflaatiota, mutta samaan aikaan palveluiden hintojen nousu on ollut hidasta.

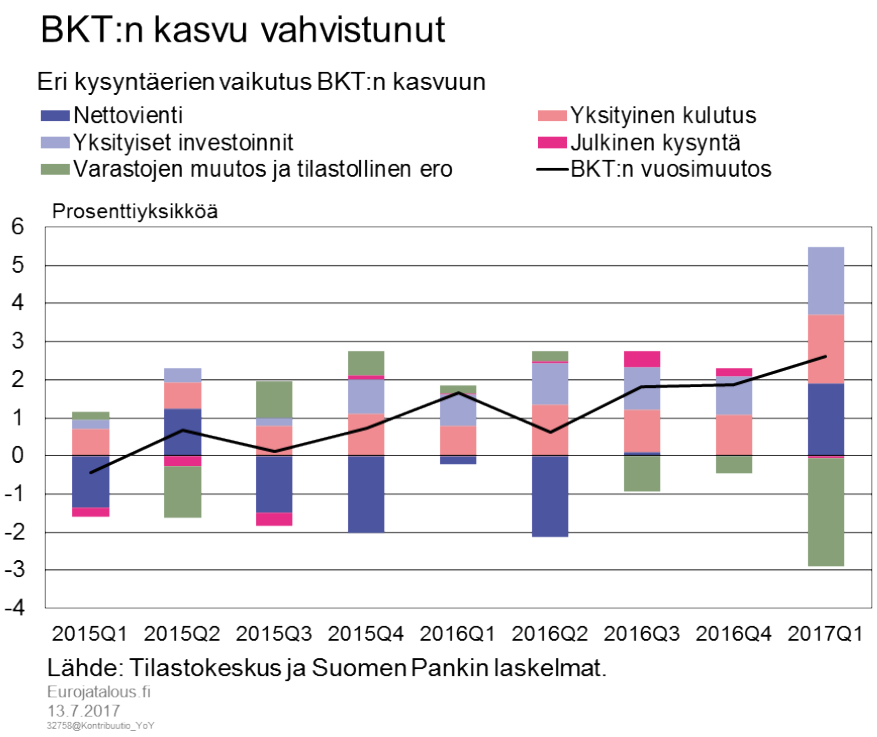
Kuvio 15.

Julkisen talouden alijäämä parantunut

Vuoden 2017 ensimmäisen neljänneksen rahoitustilinpito osoitti julkisyhteisöjen rahoitusaseman parantuvan edelleen. Valtion ja kuntien alijäämä pieneni noin 0,2 % suhteessa BKT:hen verrattuna vuoden 2016 viimeiseen neljännekseen. Sosiaaliturvarahastojen ylijäämä kuitenkin pieneni ensimmäisellä neljänneksellä. Julkisen kulutuksen kasvu oli alkuvuonna hidasta, koska kilpailukykysopimus pienentää julkisia työvoimakustannuksia. Julkiset investoinnit ovat kasvaneet odotettua vähemmän. Myös sosiaalietuuksien ja -avustusten kasvu on ollut vaatimatonta.

Kuvio 16.

Välittömien verojen ja sosiaaliturvamaksujen kertymän kasvu on ollut vuoden ensimmäisellä neljänneksellä jonkin verran ennustettua vahvempaa, mutta välillisten verojen kertymä ei ole kasvanut. Verohallinnon tietojen perusteella tammi-toukokuussa kuluvaan vuoteen kohdistuvien henkilöverojen tuotto pieneni vajaan prosentin edellisvuodesta, mutta yhteisöveron tuotto kasvoi lähes 8 %. Lisäksi toukokuussa yritykset maksoivat poikkeuksellisen paljon vuoteen 2016 kohdistuvia ennakkoverojen täydennyksiä. Arvonlisäveron kumulatiivinen nettokertymä oli toukokuussa vuoden 2016 tasolla.

Valtion ensimmäisessä lisäbudjetissa korjattiin arvonlisä- ja perintöveron tuottoarvioita ylöspäin yhteensä vajaa 0,2 % suhteessa BKT:hen. Kuitenkin myös budjetin menopuolella määrärahoja lisättiin useisiin kohteisiin, minkä vuoksi nettolainanottotarve väheni budjetissa vain 0,1 % suhteessa BKT:hen.

Asiasanat

bruttokansantuote, investoinnit, Suomi, teollisuus, vienti